

Regeringskansliet
Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Remiss av utkast till lagrådsremiss Redovisningscentraler inom taxinäringen, m.m.

Datainspektionens bedömning

Det underlag som redovisas i utkastet till lagrådsremiss ger inte stöd för att förslaget är förenligt med grundläggande dataskyddsprinciper eller den rätt till skydd för privatlivet som följer av artikel 8 i den Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Datainspektionen avstyrker förslaget i dess nuvarande utformning.

Skälen för bedömningen

Datainspektionen har tidigare yttrat sig över betänkandet Ekonomisk brottslighet inom taxinäringen (SOU 2004:102). Datainspektionen framförde då - utifrån grundläggande principer avsedda att skydda enskildas personliga integritet - bl.a. att utgångspunkten måste vara att informationsbehandlingen inte ska omfatta uppgifter om resenärerna, att detta ska framgå uttryckligen av lagen, att uppgifter inte ska bevaras längre än vad som kan motiveras med konkreta behov som knyter till ändamålet för behandlingen och att det fanns skäl som talade för att en särskild regel om tystnadsplikt hos redovisningscentralerna. Föreliggande utkast till lagrådsremiss beaktar inte dessa synpunkter. Datainspektionen vidhåller sina synpunkter.

I likhet med olika förslag till nya tvångsmedel och krav på att uppgifter om att alla människors telefonsamtal och kommunikation över Internet ska lagras och bevaras för att kunna hållas tillgängliga för brottsbekämpande myndigheter innebär föreliggande förslag en generell insamling av uppgifter. I detta fall rör det sig om att samla in och under tio år bevara uppgifter om taxikunder (uppgifter om kundens namn, upphämningsplats, destination och mer eller mindre fullständiga uppgifter om enskilda kontonummer). Det kan avse uppgifter om taxikunder som har särskilda behov av hjälpmedel för sin transport vilket kan indikera enskilda hälsotillstånd och som därmed är att se som behandling av känsliga uppgifter i den mening som avses i personuppgiftslagen och som beträffande färdtjänsten har ansetts kräva en särskild reglering. Allt detta i syfte att underlätta Skatteverkets kontroller av taxiföretagen och motverka ekonomisk brottslighet inom taxibranschen. Att uppgifter om taxiresenärerna inte egentligen behövs för ändamålet vidgås i lagrådsremissen. Att ändå samla in och bevara uppgifterna framstår enligt Datainspektionens mening som svårt att förena med grundläggande dataskyddsprinciper. Dessa principer som framgår av EG:s dataskyddsdirektiv och kommer till uttryck i 9 § personuppgiftslagen innebär att personuppgifter endast får samlas in, bevaras och i övrigt hanteras om det är nödvändigt med hänsyn till ändamålet.

Myndigheterna måste naturligtvis ges effektiva medel för att kunna utföra skattekontroller och motverka ekonomisk brottslighet inom taxinäringen. Samtidigt måste hänsynen till taxiresenärernas privatliv upprätthållas. Den generella insamling av uppgifter som blir följden av förslaget i lagrådsremissen innefattar enligt Datainspektionens mening ett integritetsintrång.

Nödvändigheten av denna ”övervakning” måste vägas mot integritetsskyddsintresset och hänsyn måste tas till regeringsformens och Europakonventionens krav. Enskildas rätt till skydd för sitt privat- och familjeliv är en grundläggande rättighet i ett demokratiskt samhälle. Varje inskränkning i denna rättighet måste bygga på ett angeläget samhälleligt behov av inskränkningen och den måste stå i rimlig proportion till det syfte som ska tillgodoses genom ingreppet. Vid bedömningen spelar frågan om effektiviteten

och det praktiska värdet av det en stor roll. Enligt Datainspektionens mening innehåller utkastet till lagrådsremiss inte tillräckligt underlag för att anse att behovet och effektiviteten av åtgärderna är sådant att det kan motivera att myndigheterna ska ges detaljerade uppgifter om enskilda taxiresenärer på det som förslaget i sin nuvarande utformning innebär.

Datainspektionen vill, förutom dessa mer övergripande synpunkter, framföra följande.

När Datainspektionen yttrade sig över förslaget från Utredningen om taxinäringen utgick inspektionen från att det förslaget innebar att Skatteverket skulle kunna få tillgång till uppgifter från redovisningscentralerna i enlighet med de regler som gäller för utredning i taxeringsärenden enligt reglerna i taxeringslagen. Förslaget i lagrådsremissen har fått en annan utformning. Under vilka närmare förutsättningar Skatteverket ska få tillgång till uppgifterna från redovisningscentralerna går ej att närmare utläsa av vare sig i den löpande texten eller författningsförslaget. Enligt Datainspektionens mening måste det klargöras och i lagstiftningen på ett tydligt sätt anges vilka förutsättningar som måste vara uppfyllda för att insamlade uppgifter ska få överföras till skatteverket. Vidare måste det närmare övervägas och klargöras hur dessa uppgifter ska få användas och av vem. Kan uppgifterna som överförts till redovisningscentralerna få användas för kontroll av andra än taxibranschen såsom kontroll av enskilda taxikunder eller för utredning av andra brott än skattebrott? Sådana frågor måste redas ut.

Som framgår ovan vidhåller Datainspektionen synpunkten att det finns behov av att införa regler om tystnadsplikt för uppgifter som bevaras hos redovisningscentralerna. Enligt Datainspektionen gör sig här motsvarande skyddsaspekter gällande som i utkastet anförts för att uppgifter som överförts till Vägverket ska omfattas av absolut sekretess.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Göran Gräslund i närvaro av chefsjuristen Leif Lindgren, teamledaren Catharina Fernquist och datarådet Hans-Olof Lindblom, föredragande.

Göran Gräslund

Hans-Olof Lindblom